

Sygn. akt IV CZ 71/15

## POSTANOWIENIE

Dnia 16 grudnia 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Antoni Górski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Irena Gromska-Szuster

SSN Maria Szulc

w sprawie z wniosku A. S.

przy uczestnictwie J. S., M. S.,

D. S., A. S. i D. S.

o zmianę postanowienia o stwierdzenie nabycia spadku,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 16 grudnia 2015 r.,

zażalenia wnioskodawcy

na postanowienie Sądu Okręgowego w Gdańsku

z dnia 14 maja 2015 r., sygn. akt XVI Ca 189/15,

**oddala zażalenie; pozostawia rozstrzygnięcie o kosztach  
postępowania zażaleniowego przed Sądem Najwyższym  
w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie.**

## UZASADNIENIE

Wnioskodawca A. S. złożył wniosek o zmianę postanowienia o stwierdzenie nabycia spadku z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie sygn. akt I Ns 102/04 wydanego przez Sąd Rejonowy w Tczewie, poprzez stwierdzenie, że spadek po zmarłym w dniu 3 marca 1994 r. w T. J. S. nabyli z dobrodziejstwem inwentarza: żona J. S. i synowie A. S., M. S., D. S., A. S. i D. S..

Postanowieniem z dnia 14 października 2014 roku Sąd Rejonowy w Tczewie w pkt 1 zmienił postanowienie z dnia 29 kwietnia 2004 r. wydane przez Sąd Rejonowy w Tczewie w sprawie I Ns 102/04 w ten sposób, że w punkcie 1 stwierdził, że spadek nabył również syn A. S., syn J. i W. oraz w ten sposób, że udział każdego z dzieci zmienił na 3/20 części, a także orzekł o kosztach postępowania.

Postanowieniem z dnia 14 maja 2015 r. Sąd Okręgowy w Gdańsku uchylił postanowienie Sądu Rejonowego w Tczewie z dnia 14 października 2014 r. i przekazał sprawę do ponownego rozstrzygnięcia i orzeczenia o kosztach postępowania. Podstawą tego rozstrzygnięcia było ustalenie, że Sąd Rejonowy nie orzekł o istocie sprawy.

Wnioskodawca zaskarżył postanowienie Sądu Okręgowego, zarzucając naruszenie art. 386 § 4 k.p.c. Na tej podstawie wnosił o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Na wstępie należy podkreślić, że zażalenie przewidziane w art. 394<sup>1</sup> § 1<sup>1</sup> k.p.c. jest skierowane przeciwko uchyleniu wyroku i przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania. Oznacza to, że kognicja Sądu Najwyższego ogranicza się do sprawdzenia, czy rzeczywiście doszło do nierozpoznania przez sąd pierwszej instancji istoty sprawy albo czy wydanie wyroku wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości, bądź czy w rachubę wchodziła nieważność postępowania (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 kwietnia 2015 r., I CZ 34/15, nie publ.; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 czerwca 2015 r., V CZ 29/15, nie publ.; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 lipca 2015 r., I UZ 6/15, nie publ.). Badanie to nie obejmuje natomiast merytorycznej oceny stanowiska sądu drugiej instancji, ani

prawidłowości zastosowania przez niego przepisów prawa materialnego i procesowego, które nie odnoszą się do kwalifikacji sytuacji procesowej powstałej w kontekście przesłanek z art. 386 § 2 i § 4 k.p.c. Z tych przyczyn uchyla się spod oceny Sądu Najwyższego w tym postępowaniu kwestia, czy Sąd Rejonowy – ze względu na zakres żądania wniosku – miał obowiązek ustalania czy spadkodawca pozostawił gospodarstwo rolne oraz jaki był porządek dziedziczenia tego gospodarstwa.

Przyjmując zaś założenie prawne Sądu Okręgowego o istnieniu takiego obowiązku, trzeba stwierdzić, że w tym zakresie Sąd Rejonowy nie rozpoznał istoty sprawy, co usprawiedliwiało wydanie przez Sąd Okręgowy orzeczenia kasatoryjnego.

Zgodnie bowiem z art. 670 § 1 k.p.c. w brzemieniu obowiązującym do dnia 2 października 2008 r., sąd z urzędu bada, kto jest spadkobiercą. Natomiast § 2 cytowanego przepisu stanowił, że sąd bada także z urzędu, czy w skład spadku wchodzi gospodarstwo rolne oraz którzy ze spadkobierców powołanych z ustawy odpowiadają warunkom przewidzianym do dziedziczenia gospodarstwa rolnego.

Art. 677 k.p.c. w brzemieniu obowiązującym do dnia 2 października 2008 r. stanowił, że sąd stwierdzi nabycie spadku przez spadkobierców, choćby były nimi inne osoby niż te, które wskazali uczestnicy. W postanowieniu o stwierdzeniu nabycia spadku sąd wymienia spadkodawcę oraz wszystkich spadkobierców, którym spadek przypadł, jak również wysokość ich udziałów (§ 1). W wypadku, gdy w skład spadku wchodzi gospodarstwo rolne podlegające dziedziczeniu z ustawy, sąd wymieni w treści tego postanowienia ponadto spadkobierców dziedziczących to gospodarstwo oraz ich udziały w nim (§ 3). Jeżeli w postanowieniu o stwierdzeniu nabycia spadku nie orzeczono o dziedziczeniu gospodarstwa rolnego, sąd wyda w tym przedmiocie postanowienie uzupełniające, stosując odpowiednio przepisy niniejszego rozdziału.

Powyższe przepisy zostały zmienione ustawą z dnia 24 sierpnia 2007 r. – o zmianie ustawy - Prawo o notariacie oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 1.10.2007 r., nr 181, poz. 1287). Jednakże zgodnie z art. 6 ust. 2 tejże ustawy do spadku otwartego przed dniem 14 lutego 2001 r., przepisu, o którym mowa

w art. 3 pkt 8 i 9 niniejszej ustawy stosuje się w brzmieniu dotychczasowym. Art. 3 pkt 8 i 9 odnosi się do art. 670 i 677 k.p.c..

Przekładając powyższe na grunt niniejszej sprawy, należy stwierdzić, że spadek po J. S. został otwarty w dniu 3 marca 1994 r., a więc w czasie, gdy obowiązywały przepisy szczególne dotyczące dziedziczenia gospodarstw rolnych. Przepisy te stosuje się nadal do spadków otwartych przed dniem 14 lutego 2001 r.

Z powyższych względów Sąd Najwyższy oddalił zażalenie na podstawie art. 398<sup>14</sup> w związku z art. 394<sup>1</sup> § 3 k.p.c. i pozostawił rozstrzygnięcie o kosztach w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie.